

HYMNUS

ANDERS EIDSTEN DAHL | BRAGERNES CHURCH MAIN ORGAN

JEAN SIBELIUS (1865-1957):

1. ____ INTRADA, OPUS 111A (07:04)
2. ____ SURUSOITTO (FUNERAL MUSIC), OPUS 111B (05:46)

CARSTEN CARLSEN (1892-1961):

3. ____ PRÉLUDE, 1915 (09:55)
4. ____ FESTFORSPILE (FESTIVAL PRELUDE), 1917 (06:42)
5. ____ INTERMEZZO, 1915 (05:31)

CHRISTIAN SINDING (1856-1941):

6. ____ HYMNUS FOR ORGAN, OPUS 124 (10:44)

HUGO ALFVÉN (1872-1960):

7. ____ PRÄLUDIUM, OPUS 31 (04:58)

CARL NIELSEN (1865-1931):

8. ____ COMMOTIO, OPUS 58 (23:05)

EDITIONS:

SIBELIUS _____ HINRICHSSEN EDITION, (PHILLIPS)
CARLSEN _____ ORIGINAL MANUSCRIPT
SINDING _____ ORIGINAL MANUSCRIPT
ALFVÉN _____ CANTORGI FÖRLAG, (HAMMARSTRÖM/BÖRJESSON)
NIELSEN _____ EDITION WILHELM HANSEN, (FOLTMANN)

HYMNUS

ANDERS EIDSTEN DAHL

ORGAN WORKS BY

SIBELIUS | CARLSEN | SINDING | ALFVÉN | NIELSEN

ORGELET SOM ALFA OG OMEGA

Anders Eidsten Dahls utvalg viser hvordan orgelmusikken kan innramme og avslutte komponisters livsgjerning – som alfa og omega. Carsten Carlsen begynte sin mangslungne musikergjerning på orgelkrakken. I sine siste verker utforsker Jean Sibelius og Carl Nielsen nye landskaper gjennom orgelet. For Hugo Alfvén og Christian Sinding var orgelet mer perifert, men deres lille orgelproduksjon er svært personlig utformet.

Er det noe med instrumentets enorme uttrykksmuligheter som rører ved komponister på en spesiell måte når de er i viktige livsfaser?

Repertoaret viser hvor sterkt orgelmusikken står også utenfor de mest anerkjente gullalderperiodene barokken og romantikken. Orgelmusikken på denne platen, komponert mellom 1913 og 1931, står i sterk avhengighet til tradisjonen fra Bach og den franske og tyske romantikken, og noe peker fremover mot en ny tid. Men musikken står på egne ben og byr på mange gullkorn.

De nasjonale særtrekk, norsk, svensk, dansk og finsk, er mindre påfallende enn de individuelle. Her er det først og fremst fem komponister som strekker seg for å gi sitt aller beste til instrumentenes dronning.

JEAN SIBELIUS (1865–1957) var medlem av frimurerlosjen og medvirket noen ganger som organist ved samlingene. Han komponerte også en samling stykker for sang og harmonium til bruk ved ritualene. Hans to eneste stykker for stort orgel er samlet i opus 111.

«Intrada» er komponert til en gudstjeneste i 1925 da det svenske kongeparet Victoria og Gustav 5. var på statsbesøk. Stedet var den mektige tempelliknende Domkirken, og Sibelius hentet informasjon om orgelet av organisten John Sundberg, som uroppførte verket. Året før hadde Sibelius avsluttet sin symfoni nr. 7, og stilen fortsetter i denne kongelige festmusikken med sitt prosesyonspreg, storslagent og harmonisk rikt.

«Sursoitto» (sørgemusikk) ble skrevet i 1931 til en begravelse. En ruvende skikkelse i finsk kulturliv og en gammel venn av Sibelius, maleren Akseli Gallen-Kallela, var gått bort. Harmonikken er preget av kvarter og kvinter, med alderdommelige stiltrekk fra den finske sangsamlingen fra middelalderen, «Piae Cantiones». Det er en dorisk grunnstemning, asketisk og kraftfull, som også peker fremover i tid. Det er en verdig hommage til han som visualiserte den urfinske Kalevala-historien. Dette ble også en svanesang for Sibelius – hans aller siste instrumentalt verk.

CARSTEN CARLSEN (1892–1961) er kjent som kapellmester ved Chat Noir og ektemannen til revyartisten Lalla Carlsen. Hans musikalske løpebane begynte imidlertid på orgelkrakken i 2. Metodistkirke i Kristiania, der foreldrene var aktive. Allerede i 1905, 13 år gammel, var han vikar for kirkens svenskfødte organist G. Henning Thoreson, som var hans orgellærer. Carlsen ble fast ansatt i metodistkirken i 1908, og lønnen var 11 kr måneden pluss kaffe og boller. Etter to år overtok han organiststillingen i Bryn og Tanum kirke i Bærum.

I 1909 begynte han på Musikkonservatoriet med Hilmar Grønner som orgellærer, og året etter tok han en glimrende organisteksamen. Han studerte også med Geburg Aasland, Per Winge, Gustav Fredrik Lange og Nils Davidsen og var student frem til 1914. Da ble han kapellmester på Chat Noir, men beholdt organiststillingen i Bryn og Tanum frem til 1918.

Hans tre orgelverker er komponert mens han var organist i Bærum: «Prélude (A-dur)» (1915), «Intermezzo (E-dur)» (1915) og «Festforspil» (1917). Det siste er tilegnet hans barndoms orgellærer, «min kjære lærer og ven, organist G. Henning Thoreson». I denne tiden komponerte han også to strykekvartetter, en klaverkvintett, en kantate og en symfoni (1917). Den unge Carlsen vakte oppsikt med disse verkene, og Peter Lindeman skrev i 1914: «Jeg tror ikke at vi har andet Sidestykke hertil end

Johan Svendsen». Carlsen holdt en komposisjonsaften i Aulaen i 1933, men hans hovedbeskjeftigelse kom til å bli revymusikken.

Carsten Carlsens orgelverker er i den senromantiske tradisjonen fra Frankrike og Tyskland, og det er naturlig å se en sammenheng med Johannes Haarklou (1847–1925) og Carlsens samtidige, Arild Sandvold (1895–1984).

CHRISTIAN SINDING (1856–1941). I september 1921 steg den 65-årige Sinding om bord i «Stavangerfjord» for å reise til USA. Kodak-kongen George Eastman hadde finansiert et nytt musikkonservatorium, dvs. han hadde kjøpt opp en musikksskole drevet av nordmannen Alf Klingenberg i Rochester i staten New York. Det nye konservatoriet ble tilknyttet universitetet i Rochester og med Klingenberg som «director». The Eastman School of Music har siden vært et av verdens ledende utdanningssteder for musikk.

Lokalavisen skrev at «Mr. Sinding is of the outstanding figures in modern music, will conduct special work in composition at the new school». Sinding var skolens første professor i komposisjon og var der frem til våren 1922. I et brev fra november 1921 forteller Sinding: «Vi har det utmærket her, og mine pligter ved musikksskolen gir meg plenty of time for eget arbeide.»

Sinding kunne ikke mye engelsk, så fru Augusta hjalp til i timene. «Hymnus» er Sindings eneste orgelverk og er tilegnet George Eastman. Augusta Sinding skrev i et brev til sponsoren at «Hymnus ble komponert som en takk for alt du har gjort for musikk og vil gjøre for musikk». Hun skriver også at Christian Sinding ikke behersket engelsk spesielt godt, så dette orgelverket var hans måte å uttrykke sin taknemlighet overfor Eastman på.

Den festpregete «Hymnus», med foredragsbetegnelsen *maestoso*, er utformet i Sindings typiske Liszt-inspirerte stil med festpreget melodikk og harmonisk rikdom. Det er særlig i det lyriske, kontrasterende midtpartiet («dolce») med sitt vakre tema at betegnelsen hymne kommer til sin rett.

HUGO ALFVÉN (1872–1960) er kjent for sin nasjonalromantiske stil i rapsodien «Midsommervaka» (1904), bygget på svenske folketonen. Men han har en omfattende og stilistisk ganske annerledes produksjon i mange ulike genrer.

I 1913, mellom symfoni nr. 3 og 4, komponerte han en kantate for innvielsen av Uppenbarelsekyrkan i Saltsjöbaden. Tekstgrunnlaget var bibelsk, satt sammen av Nathan Söderblom.

«Uppenbarelse-Kantat» innledes med et «Prälium» bygget over salmen «Gud trefaldig stott oss bi». Korallen utvikles som en Max Reger-inspirert fuge med en overraskende dempet avslutning.

CARL NIELSENS (1865–1931) «Commotio» er med sine 23 minutter spilletid et av de mest storslåtte verkene innenfor det nordiske orgelrepertoaret. Det ble uroppført 14. august 1931 i Århus og var Nielsens siste store komposisjon. To år før hadde han skrevet en samling orgelpreludier, og i Christiansborg slottskirke hadde han utforsket instrumentet.

«Det er gjort med større dyktighet enn alle mine andre ting», skrev komponisten fornøyd om «Commotio». Med tittelen mente han «bevegelse, også i åndelig forstand» («Bewegung, auch geistig», heter det i en programkommentar til en konsert i Lübeck). Verket bæres av to fuger, og «introduksjon, melomsatser og koda klamrer seg til disse fugene som slyngplanter rundt en trestamme».

Spøkefullt henviste han til at han hadde overgått Bach i lengden på et orgelverk. Bachs lengste, «Preludium og fuge i e-moll», har 368 takter, mens «Commotio» er på 511 takter! Med sin bruk av fuger ville Nielsen forlate den orkestrale romantiske orgelsymfoni-stilen og gjenskape den klassiske, barokke

orgelpolyfonien. Men en slik konservativ form kombinerer Nielsen med et moderne klangpreg.

«Commotio» åpner som en kromatisk Bach-fantasi med preluderer over liggende pedal. Men komponisten insisterte på at det ikke skulle være noe «fantaserende» over framførelsen. I et verk for et så mektig instrument som orgelet, som klinger gjennom bruk av naturelementet luft, «må komponisten forsøke å undertrykke alle personlige, lyriske følelser ... tørrhet i stedet for følsomhet ... Verket er jo så strengt i sin form og stemmeføring at jeg ikke evner å gjøre noe fastere».

Lübeck-konserten fant sted 6. oktober 1931 under en nordisk-tysk orgeluke. Den ble samtidig en minnekonsert, da det under festivalen kom melding om at komponistens hjerte hadde sviktet 3. oktober.

/// TORKIL BADEN

THE ORGAN AS ALPHA AND OMEGA

Anders Eidsten Dahl's selections on this recording demonstrate how organ music can both frame the life work of a composer and bring it to a close— as alpha and omega. Carsten Carlsen began his multifaceted musical career on the organ bench. In their last works, Jean Sibelius and Carl Nielsen explored new landscapes via the organ. For Hugo Alfvén and Christian Sinding, the organ was more peripheral, but their few works for the instrument bear the distinctive mark of each composer.

Is there something about the instrument's enormous range of expression that touches composers in a special way during important phases of their lives?

The repertoire reveals the solid position of organ music beyond its golden age in the Baroque and Romantic periods. The organ music on this album, composed between 1913 and 1931, owes a large debt to the tradition of Bach and French and German Romanticism, and something in it points toward a new era. But the music stands on its own legs and includes many gems.

The distinctive Norwegian, Swedish, Danish, and Finnish characteristics of the music are less conspicuous

than its more individual features. First and foremost, these are five composers giving their utmost to the queen of instruments.

JEAN SIBELIUS (1865-1957) was a member of the Free Masons and sometimes played the organ for meetings of his lodge. He also composed a collection of pieces for voice and harmonium for use during the rituals. His only two works for large organ are found in opus III.

"Intrada" was composed for a worship service in 1925 at the imposing temple-like Helsinki Cathedral during a visit by the Swedish royal couple, Victoria and Gustaf V. Sibelius was provided information about the organ by cathedral organist John Sundberg, who premiered the work. A year earlier, Sibelius had completed his Symphony No. 7, and the style of the work is continued in this regal processional, grand and harmonically rich.

"Surusoitto" (funeral music) was written in 1931 for the funeral of painter Akseli Gallen-Kallela, a towering figure in Finnish cultural life and a long-time friend of Sibelius. The harmony is distinguished by fourths and fifths, with early stylistic features from the Finnish medieval song collection, "Piae Cantiones". The basic Dorian mode, ascetic and vigorous, also points toward the future. It is a worthy homage to the artist who illustrated Finland's national epic, the Kalevala.

This also became Sibelius's swan song – his very last instrumental work.

CARSTEN CARLSEN (1892-1961) is remembered as musical director at Chat Noir and husband of cabaret artist Lalla Carlsen, but his musical career began on the organ bench of Second Methodist Church in Kristiania, where his parents were active. As early as 1905, at age thirteen, he substituted for the congregation's Swedish-born organist, G. Henning Thoreson, who was his organ teacher. Carlsen was hired by the church as permanent organist in 1908 at a monthly salary of eleven crowns, plus coffee and sweet rolls. Two years later, he assumed the position of organist at Bryn and Tanum churches in Bærum.

In 1909 Carlsen began studying organ with Hilmar Grønner at the Music Conservatory of Oslo, passing the organist exam brilliantly the following year. He also studied with Geburg Aasland, Per Winge, Gustav Fredrik Lange, and Nils Davidsen and continued as a student at the Conservatory until 1914. That year he was hired as musical director at Chat Noir, but he continued at Bryn and Tanum until 1918.

Carlsen's three works for organ, "Prélude (A Major)" (1915), "Intermezzo (E Major)" (1915), and "Festival Prelude" (1917), were composed while serving as organist in Bærum. The last of these was dedicated to

"my dear teacher and friend, organist G. Henning Thoreson", his childhood organ teacher.

During this time he also composed two string quartets, a piano quintet, a cantata, and a symphony (1917). The young Carlsen attracted attention with these works, and Peter Lindeman wrote in 1914: "We have not seen his like since Johan Svendsen." In 1933 Carlsen presented an evening of his compositions in the University of Oslo Great Hall, but cabaret music was to become his chief pursuit.

Carsten Carlsen's organ works are in the late Romantic tradition from France and Germany, and it is natural to regard him in relation to Johannes Haarklou (1847-1925) and Carlsen's contemporary, Arild Sandvold (1895-1984).

CHRISTIAN SINDING (1856-1941). In September, 1921, the 65-year-old Sinding boarded the "Stavangerfjord" bound for the USA. Kodak magnate George Eastman had established a new conservatory of music, i.e. he had purchased a music school in Rochester, New York, run by Alf Klingenberg, a Norwegian. The new conservatory became a professional school within the University of Rochester, with Klingenberg as director. Eastman School of Music has since become one of the world's leading conservatories of music.

The local newspaper wrote that Mr. Sinding, one of the outstanding figures of modern music, would conduct special courses in composition at the new school. Sinding was the school's first professor of composition, a position he held until the spring of 1922.

In a letter from November, 1921, Sinding wrote: "We are getting along splendidly here, and my responsibilities at the music school leave me plenty of time for my own work."

Because Sinding had only a rudimentary knowledge of English, his wife, Augusta, helped him teach his composition courses. "Hymnus" is Sinding's only organ work and is dedicated to George Eastman. In a letter to Eastman, Augusta Sinding wrote that "Hymnus" had been composed as a thank you for everything he had done and would continue to do for music. She added that inasmuch as Christian Sinding did not feel confident in English, this organ work was his way of expressing his gratitude to Eastman.

The celebratory "Hymnus", *maestoso*, is elaborated in Sinding's typically Liszt-inspired style with solemn melodic and harmonic richness. It is especially in the lyrical, contrasting middle section ("dolce") with its beautiful theme that the designation hymn is fully apt.

HUGO ALFVÉN (1872-1960) is known for his National Romantic style in the rhapsody "Midsommerkavalkad" (1904), which is based on Swedish folk tunes. But he produced a wide range of stylistically diverse works in many different genres. In 1913, between Symphony No. 3 and 4, he composed a cantata for the dedication of the Church of the Epiphany at Saltsjöbaden near Stockholm. It was based on biblical texts compiled by Nathan Söderblom.

The "Revelation Cantata" opens with a "Prelude" based on the hymn "Gud trefaldig statt oss bi". The chorale develops in the manner of a Max Reger-inspired fugue with a surprisingly subdued ending.

CARL NIELSEN'S (1865-1931) "Commotio" with its 23 minutes playing time is one of the grandest works of the Scandinavian organ repertoire. It was premiered on 14 August 1931 in Århus and was Nielsen's last large composition. He had written a collection of organ preludes two years earlier, while exploring the instrument at Christiansborg Palace Chapel.

"It is more skillfully written than any of my other works", was the composer's own satisfied estimation of "Commotio". With the title he wished to suggest "motion, also in a spiritual sense" ("Bewegung, auch geistig", from programme notes for a concert in Lübeck). The work is borne by two fugues, and, in the composer's words,

"the introduction, middle movements, and coda cling to these fugues like creepers round a tree trunk."

He jestingly pointed out that he had surpassed Bach in the length of an organ work. Bach's longest, "Prelude and Fugue in E Minor", has 368 measures, compared with the 511 bars of "Commotio"! With his use of fugues, Nielsen wished to leave the orchestral style of the Romantic organ symphony and recreate classical Baroque organ polyphony. But he combines this conservative form with a distinctively modern sound.

"Commotio" opens as a chromatic Bach fantasy with preluding over a sustained pedal note. But the composer insisted that there was not to be anything "improvisational" in the performance. In a work for an immense instrument such as the organ, whose sounds are created by the natural element air, the composer must, he wrote, "endeavour to suppress all personal, lyrical feelings ... dryness rather than sensitivity ... the work is now so rigorous in form and voicings that I am not able to make it more compact."

The Lübeck concert took place on 6 October 1931 during a Scandinavian-German organ week. It turned into a memorial concert at the same time, when the news arrived during the festival that the composer had died of heart failure on the 3rd of October.

ANDERS EIDSTEN DAHL

ORGEL

Anders Eidsten Dahl (født 1976) er utdannet kantor ved Norges Musikkhøgskole i 1999 med Terje Winge som lærer. Etter studier med Kåre Nordstoga avla han i 2001 diplomeksamen i solistisk orgelspill samme sted. I 2003 avsluttet han to års studier med Hans Fagius i solistklassen ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium i København med debutkonserter i København og Oslo. Anders Eidsten Dahl er ettertraktet som orgelsolist, kammermusiker og cembalist, og har holdt orgelkonserter på festivaler i Tyskland, Russland, Slovakia, Italia og Østerrike i tillegg til Norden. I 2000 var han sammen med trombonisten Marius Hesby finalist i den første ConocoPhillips-konkurransen, og i 2003 ble han tildelt Ticon musikkstipend. Han har kvalifisert seg til flere internasjonale orgelkonkurranser, og i juli 2002 var han finalist i «2. Internationaler Orgelwettbewerb» i Erfurt, Tyskland. Dahls repertoar spenner fra baroken fram til vår egen tid, med hovedvekt på J. S. Bach og musikk fra den romantiske orgeltradisjonen. Siden 2001 har Anders Eidsten Dahl vært ansatt som kantor i Bragernes kirke i Drammen, der han i tillegg til å akkompagnere kirkens kor har det kunstneriske og administrative ansvaret for orgelkonserteriene i kirken.

I 2011 OG 2012 MOTTOK HAN ARBEIDSSTIPEND FOR YNGRE/
NYETABLERTE KUNSTNERE FRA STATENS KUNSTNERSTIPEND.

ANDERS EIDSTEN DAHL

ORGAN

Anders Eidsten Dahl (born 1976) studied with Terje Winge at the Norwegian Academy of Music, where he received a degree in church music in 1999. Following his studies with Kåre Nordstoga, he received his diploma in solo organ performance from the same institution in 2001. In 2003 he completed two years of study with Hans Fagius at the Royal Danish Academy of Music in Copenhagen, where he specialized in solo performance and gave debut concerts in Copenhagen and Oslo. Anders Eidsten Dahl is much in demand as organ soloist, chamber musician, and harpsichordist, and he has held organ concerts in Germany, Russia, the Slovak Republic, Italy and Austria, as well as Scandinavia. In 2000 Eidsten Dahl, together with trombonist Marius Hesby, was finalist in the first ConocoPhillips Competition. In 2003 he was awarded the Ticon music scholarship. He has qualified for a number of major international organ competitions, and in 2002 he was finalist in the "Second International Organ Competition" in Erfurt, Germany. Eidsten Dahl's repertoire spans from the Baroque to the music of today, with emphasis on J. S. Bach and organ music from the Romantic period. Since 2001 Anders Eidsten Dahl has served as cantor of Bragernes Church in Drammen, where, in addition to accompanying the church choir, he has been artistic and administrative director of the church's organ concert series.

ANDERS EIDSTEN DAHL WAS A RECIPIENT OF NORWAY'S
GOVERNMENT GRANTS FOR ARTISTS FOR 2011 AND 2012.

BRAGERNES CHURCH MAIN ORGAN

CARSTEN LUND 1998

GREAT [I]

*BORDUN 16', *PRINCIPAL 8', *RØRFLØYTE 8',
*SPISSFLØYTE 8', **OKTAVA 4',
NATHORN 4', QUINT 2 2/3', OCTAVA 2',
MIXTUR 5 KOR, TROMPET 8'.

POSITIVE [II]

*GEDAKT 8', *SALICIONAL 8', VIOLA 8',
PRINCIPAL 4', RØRFLØYTE 4',
BLOKKFLØYTE 2', NASAT 2 2/3' TERTS 1 3/5',
SCHARFF 4 KOR, CLARINET 8'.

SWELL [III]

*GEDAKT 16', FLÛTE HARMONIQUE 8',
**BORDUN 8, GAMBA 8', CÉLESTE 8',
FLÛTE OCTAV 4', OCTAVIN 2', OBOE 8',
TROMPET 8', CLAIRON 4', ***MIXTURE III.

PEDAL

BORDUN 32', PRINCIPAL 16', **SUBBASS 16',
OKTAVBASS 8', *GEDAKTBASS 8',
*OCTAVA 4', BASUN 16', TROMPET 8'.
MANUAL: C - G'', PEDAL C - F'.

COUPLERS: II/I, III/I, III/II, I/P, II/P, III/P
* CLAUDIUS JENSEN 1872
** J. H. JØRGENSEN 1929
*** C. LUND 2009

CREDITS

RECORDED IN BRAGERNES CHURCH IN DRAMMEN,
26-28 FEBRUARY AND 14 OCTOBER 2012
PRODUCER: VEGARD LANDAAS
BALANCE ENGINEER: THOMAS WOLDEN
EDITING: VEGARD LANDAAS
MASTERING: THOMAS WOLDEN
BOOKLET NOTES: TORKIL BADEN
ENGLISH TRANSLATION: JIM SKURDALL
BOOKLET EDITOR: HEGGE WOLLENG
COVER DESIGN: BLUNDERBUSS
/ ANETTE L'ORANGE
COVER PHOTO: ISTOCKPHOTO.COM
PHOTO EDITING: ANETTE L'ORANGE
ARTIST PHOTO: HILDE KVIVIK KAVLI
ASSISTANTS TO MR DAHL:
MARTINE BÆVER LARSEN AND EIVIND BERG.

THANK YOU TO MAGNE SELAND AND THE
NATIONAL LIBRARY OF NORWAY AND TO GUNNAR
SÆTHER REPRESENTING THE CARSTEN CARLSEN
FAMILY FOR THEIR HELP IN OBTAINING ORIGINAL
MANUSCRIPTS AND INFORMATION ABOUT THE
MUSIC AND COMPOSERS (CARLSEN AND SINDING).

THIS RECORD HAS BEEN MADE POSSIBLE
WITH SUPPORT FROM:

THE SCORES FOR CARLSEN AND
SINDING ARE AVAILABLE FROM:

